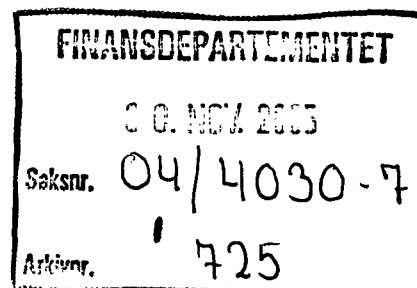

GS
GS000594

Oslo, 28. november 2005

Det kgl. Finansdepartement
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
04/4030 SL RH/HKT

Vår ref.
/132.74

HØRING – REDERIFORBUNDETS KOMMENTARER TIL FORSLAG TIL OVERGANGSREGLER FOR ENDRET VALUTABESKATNING INNENFOR TONNASJESKATTEORDNINGEN

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 26. august 2005 om ovennevnte. Norges Rederiforbunds kommentarer til forslaget følger nedenfor.

1. Oppsummering

Med virkning fra og med inntektsåret 2005 ble det i skatteloven gjennomført forbedringer i reglene for beskatning av langsiktige valutaposisjoner innenfor tonnasjeskatteordningen.

Den vedtatte lovteksten gir en fordeling av valutapostene mellom finanskapitalen og realkapital i form av skip. Kun den delen som kan knyttes til finanskapitalen, og således tilhører den skattepliktige delen av virksomheten innenfor tonnasjeskatteordningen, skattlegges løpende. Dermed eksisterer ikke lenger asymmetrien mellom beskatning av valutaposter knyttet til realkapitalen.

Departementet foreslår imidlertid i høringsbrevet av 26. august 2005 en overgangsregel til selve lovendringen i skatteloven § 8-15 som er i strid med dette formålet. Forslaget går ut på at nettogevinst og -tap på valuta som er påløpt, men ikke realisert per 1. januar 2005, skal inntektsføres eller fradragsføres lineært med 20 prosent per år. Forslaget innebærer således at *urealiserte* valutagevinster eller -tap per 1. januar 2005 vil være skattepliktige eller fradragsberettigede.

For å forstå slike regelsetts reelle virkning må man ta utgangspunkt i at norske rederier opererer i en dollarøkonomi. Siden innføringen av skatteplikt for valuta i

inntektsåret 2000 og frem til utgangen av inntektsåret 2004 svekket dollarkursen seg betydelig. Rederiene hadde således store urealiserte gevinster ved årsskiftet som med departementets forslag til overgangsregler vil bli beskattet. Denne urealiserte gevinsten har sin motpost i et valutatap knyttet til verdien av skipene som det ikke tas hensyn til.

I denne forbindelse vil Rederiforbundet understreke at urealiserte valutagevinster kun utgjør en *gevinstmulighet* og er ikke reelle gevinster. Den løsning departementet har lagt opp til medfører således en skattlegging av en *gevinstmulighet* som faktisk ikke representerer noen økonomisk fordel for skattyter på beskatningstidspunktet.

Rederiforbundet vil også gjøre oppmerksom på hensikten med bruken av portefølje- og reverseringsprinsippet i valutabeskatningen i forbindelse med skattereformen i 1992. Dette prinsippet gjelder også for beregning av skattepliktige valutagevinster og tap for tonnasjebeskattede selskaper. Hensikten bak innføringen av prinsippet var å forhindre urimelige likviditetsbelastninger for selskapene. Urealiserte gevinster gir ingen likviditetstilførsel i selskapene, og det ble derfor vedtatt at det ikke skulle gjennomføres beskatning av valutagevinster før disse faktisk var realisert.

Når forslaget til nye overgangsregler ses i sammenheng med at det ble fastsatt overgangsregler for valuta også i 2000, blir de urimelige effektene særlig tydelige. Et lån på 100 USD tatt opp 1. januar 1998 med refinansiering 25. november 2005 vil i perioden ha hatt en valutagevinst på 78,4 millioner norske kroner. Den gevinst som blir skattlagt under dobbelt sett med overgangsregler vil være på 186,7 millioner norske kroner – altså 108,3 millioner kroner mer enn den fordel skattyter kan sies å ha hatt. Dersom lånet ble tatt opp i 1996 når ordningen ble innført og dollarkursen var lavere ville perioden januar 1996 til 25. november gi et valutatap på lånet på 28 millioner kroner, mens selskapet vil bli skattlagt for en gevinsten på 186,7 millioner kroner.

Etter Rederiforbundets oppfatning er det svært uheldig at tilfeldige valuta-svingninger skal lede til et slikt skattemessig resultat. Disse skjevhetene vil med departementets forslag til overgangsregler ikke rettes opp før selskapet eventuelt trer ut av ordningen.

Det er etter Rederiforbundets syn avgjørende at overgangsreglene sikrer en likestilt og konkurransedyktig beskatning mens selskapet fremdeles er innenfor tonnasjeskatteordningen. En overgang til tonnasjeskatt er en svært langsiktig beslutning. For de fleste norske rederier har en slik overgang permanent karakter, da dette er en forutsetning for å oppnå bedre skattebetingelser innenfor systemet enn utenfor. En utjevning ved uttreden vil derfor ikke være tilstrekkelig.

Norges Rederiforbund vil påpeke at de nye reglene for skattlegging av valuta er en oppfølging av skipsfartsmeldingen, St.meld. nr. 31 (2003-2004). Endringen av

valutabeskatningen er en del av meldingens målsetting om å sikre norsk skipsfarts konkurransedyktighet gjennom en EU-harmonisering av den norske skipsfartsbeskatningen. Valutasvingninger på langsiktige fordringer og gjeld skulle – slik som i EU – ikke være gjenstand for skattlegging. Videre var formålet å sikre en likestilt skattemessig behandling av valutasvingninger på skip og valutasvingninger på finansieringen av skipet.

Rederiforbundet ønsker også å minne om at retningslinjene ved etableringen av tonnasjesskattesystemet i 1996 var at tap og gevinst på valuta ikke skulle ha skattevirkninger.

Rederiforbundet er sterkt kritisk til den løsningen som departementet legger opp til. De skisserte overgangsreglene vil være en svekkelse av ordningens konkurransedyktighet, og motvirke den konkurranseforbedring som var intensjonen bak å gå tilbake til en delvis beskatning av valutaposter.

Vi oppsummerer våre innvendinger som følger:

- Forslaget innebærer en tilfeldig beskatning av valutagevinster som ikke er reelle, jf. punkt 2. Grunnlaget for at reglene om beskatning av valutagevinster og –tap ble innført i 2000, var en symmetrisk behandling av gevinster og tap over tid. Dollarkursen har falt kraftig etter 2000, noe som gir en valutagevinst på gjeld i dollar, men et tap i verdi på skipene. Departementets forslag innebærer at kun gevinsten skattlegges, uten fradrag for verditapet i perioden. Det gir uheldige likviditetsmessige belastninger for selskapene når inntekter som faktisk ikke har tilflytt skattyter skattlegges.
- Forslaget til overgangsregler gir tilfeldige resultater, da særlig sett i sammenheng med at overgangsreglene i 2000 gir en beskatning av valutaposter som er langt høyere enn de valutagevinster som faktisk er opptjent og realisert, jf. punkt 2.3.
- Forslaget til overgangsregler bryter med flere grunnleggende prinsipper for (valuta)gevinstbeskatning, jf. punkt 3.1.
- Forslaget til overgangsregler strider mot intensjonen bak de nye hovedreglene for skattlegging av valuta innenfor ordningen, og opprettholder og forsterker den asymmetriske skattemessige behandlingen av valuta-svingninger på finansiering av skipet og selve skipet, jf. punkt 3.2.
- Forslaget til overgangsregel er ikke provenynøytralt slik Stortinget forutsatte når Finansdepartementet ble gitt hjemmel til å utforme overgangsreglene i forskrift, jf. punkt 3.3.

Rederiforbundet ber derfor om at det fastsettes overgangsregler som ikke fremtvinger en beskatning av urealiserte valutaposisjoner.

Norges Rederiforbund har i punkt 4 gjort rede for hvilke prinsipper som bør legges til grunn for utformingen av en alternativ overgangsregel som i større grad ivaretar de overordnede hensyn, og avverger de urimelige effekter som har sin bakgrunn i stadige regelendringer.

2. Økonomiske konsekvenser av Finansdepartementets forslag til overgangsregler

2.1 Utgangspunkt – konkurranselikhhet og skattemessig likestilling av valutagevinst på skip og skipsfinansiering

Forbedringene i valutabeskatningen innenfor tonnasjeskattesystemet var en del av oppfølgingen av St.meld. nr. 31 (2003-2004) - Vilje til vekst - for norsk skipsfart og de maritime næringer (skipsfartsmeldingen) som ble lagt frem 2. april 2004. Regjeringen presiserer i skipsfartsmeldingen at formålet med å foreta endringer i det norske tonnasjeskattesystemet er å sikre norske rederiers konkurransedyktighet:

"Mange land i EU har siden 1996 innført skatteordninger for rederier tilsvarende den nederlandske modellen for utformingen av tonnasjeskatt. Et felles trekk ved disse ordningene er blant annet at det er en lempeligere beskatning på finansinntekter, og en lavere tonnasjeavgift enn i Norge.

Regjeringen går inn for at tonnasjeavgiften harmoniseres i forhold til europeisk nivå. Det er også behov for en større grad av harmonisering av det norske rederiskattesystemet med EU-nivå, jf. ordningene i blant annet Danmark, Nederland og Storbritannia. Dette omfatter også en vurdering av de endringene som ble gjort i rederibeskatningen i 2000, herunder reglene for behandling av valutagevinster og finansaktiva. Regjeringen vil komme tilbake til konkrete forslag til endringer og tilpasninger i rederiskatteordningen i statsbudsjettet for 2005.

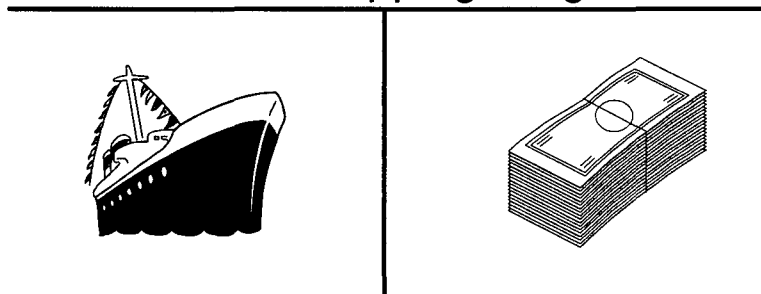
Målet med disse endringene er at den norske tonnasjeskatteordningen igjen skal fremstå konkurransedyktig og attraktiv for norske rederier, som også vil være i samsvar med det som var intensjonen ved innføringen av ordningen i 1996."

Finansdepartementet viste også til denne uttalelsen da forslaget om forbedringer i tonnasjeskattesystemet, inkludert valutabeskatningen, ble fremmet i Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 kapittel 15.4. Finansdepartementet ga i proposisjonen uttrykk for at dette ville "sikre en bedre fordeling av valutasingninger på gjeld mellom finansinntektene og driftsinntektene".

Endringene i hovedregelen om valutabeskatning ga altså en skattemessig likestilling av valutasvingninger på skip og på finansieringen av skipet.

På samme måte som konkurrerende utenlandske rederier, opererer norske rederier i en dollarøkonomi. Fraktavtaler slutes i dollar og store deler av utgiftene betales i dollar. Skipsverdier og kjøpesummer fastsettes i dollar, og kjøp av skip finansieres med dollarlån. Et verditap på skipet som følge av lavere dollarkurs vil ha sitt motstykke i en reduksjon i gjelden verdsatt i dollar. Kurssvingninger påvirker således begge sider av balansen og har derfor liten realøkonomisk betydning.

Balanse Shipping Norge AS

Svingningene påvirker likevel skatteregningen, da det er omregningsplikt ved innlevering av selvangivelse og betaling av skatt til norske myndigheter.

I utgangspunktet er det i valutasvingningene innebygd en provenynøytral mekanisme: Dagens valutagevinst vil veies opp av fremtidige valutatap. Likevel kan omregningsplikten medføre at valutaelementet i ett inntektsår dominerer det skattemessige resultatet uten at det representeres av en reell inntekt.

Valutasvingninger på finansieringen av skipet har i det norske tonnasjeskattesystemet vært underlagt ordinær løpende beskatning, mens verdisvingninger på selve skipet ikke gis skattemessig virkning før ved uttreden. Finansieringen av skipet er en like sentral del av skipsfartsvirksomheten som selve skipet, og de vedtatte reglene for beskatning av valutasvingninger sikrer nå en nødvendig likebehandling ved at beskatningen gjennomføres likestilt ved uttreden.

2.2 De foreslåtte overgangsregler - økonomiske konsekvenser for norske rederier

De foreslåtte overgangsregler vil motvirke den symmetrien som det legges opp til i hovedregelen, og undergraver målsettingen om å sikre en konkurransedyktig norsk skipsfartsbeskatning.

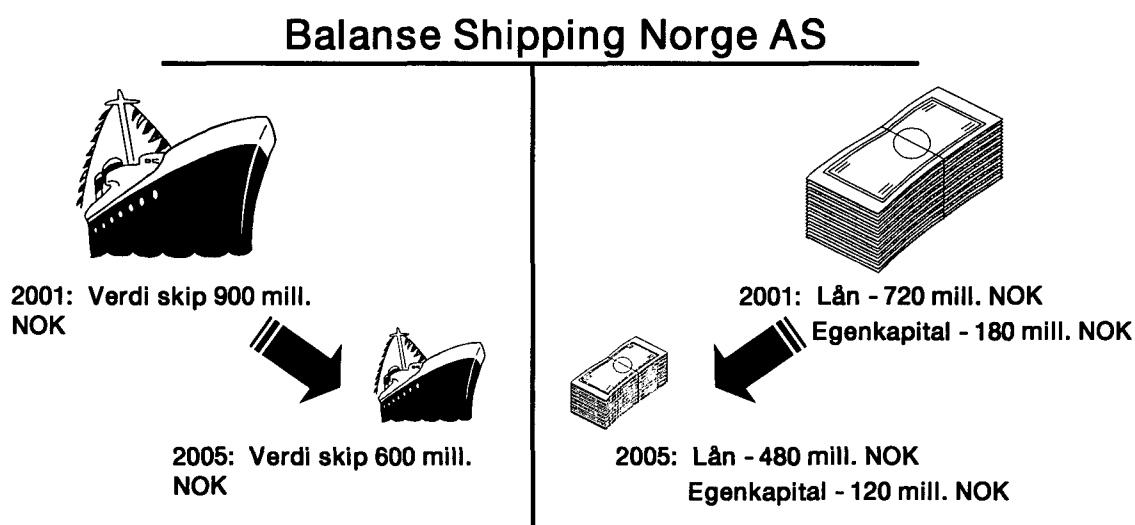
Videre medfører forslaget til overgangsregler en skattlegging av fordeler skattyter ikke har hatt; inntekter skattyter faktisk verken har opptjent eller realisert.

De fleste norske rederier sitter med betydelige *urealiserte* valutagevinster målt i norske kroner på sine låneforpliktelser ved inngangen til inntektsåret 2004. Dette skyldes utviklingen i dollarkursen siden inntektsåret 2000, da reglene sist ble endret. Imidlertid betyr dette også at norske rederier sitter med betydelige *urealiserte* valutatap på sine skip. Departementets forslag til overgangsregler medfører at den urealiserte gevinsten på lånene skal skattlegges fullt ut over 5 år - uten hensyn til om den senere kursutviklingen vil lede til et langt lavere *realisert* tap - mens det ikke gis fradrag for det korresponderende verditapet på skipet. Dette til tross for at i dollarøkonomien vil verken verdien av gjeld eller skip være redusert.

Effekten av denne tilnærmingen kan illustreres ved et faktisk eksempel fra ett av Rederiforbundets medlemsrederier:

Rederiet bestilte i 2001, da dollarkursen var på sitt høyeste nivå siden mars/april 1985, fire skip til en verdi på 25 millioner USD per skip til bygging i Kina. Totalt er det investert i skip for 100 millioner USD. Skipene er finansiert med 80 prosent gjeld og 20 prosent egenkapital.

De fleste nybyggingskontraktene med tilhørende lånefinansiering ble inngått da kursen var opp mot 9 kroner. Ved utgangen av inntektsåret 2004 lå kursen rett over 6 kroner. Dette innebærer at USD-gjelden er redusert betydelig med 240 millioner målt i norske kroner, uten at dette har redusert de reelle gjeldsforpliktelser i forhold til pantthaverne. Likevel leder dette til en valutagevinst målt i norske kroner som i sin helhet forfaller til beskatning. På den annen side gir kursutviklingen en redusert verdi på skipene med om lag 75 millioner kroner per skip – totalt 300 millioner kroner. Med en egenkapitalandel på 20 prosent vil investorenes andel utgjøre 60 millioner.

Som eksempelet ovenfor viser, vil investorenes verdier totalt sett være redusert grunnet valutakursutviklingen, men den samme valutautviklingen danner likevel grunnlag for gevinstbeskatning på selskapenes gjeld.

I det rederiet som er brukt som eksempel er samtlige nybyggingskontrakter inngått i USD. Skipenes fraktinntekter, driftsutgifter og finansutgifter påløper i USD. Kapitalintensiv satsing, basert på langsiktige industrielt baserte avtaler og høy belåningsgrad, skaper minimalt med overskuddslikviditet de første årene av prosjektene. Alle inntekter går til dekning av drift og finansutgifter. All overskuddslikviditet har vært anvendt til nykontraheringer og det vil ta mange år før rederiet kan høste av disse investeringene. De samlede omløpsmidler og fremtidige kontantstrømmer i rederiet vil ikke kunne dekke det skattekrav som de foreslåtte overgangsreglene medfører. Selv om rederiet målt i norske kroner har urealiserte valutagevinster, tilfører ikke dette selskapet verken likviditet eller verdier som kan benyttes til å dekke skattekravet.

Som vi kommer tilbake til under punkt 3.2, la både Finansdepartementet og Stortinget ved utformingen av skattereformen i 1992 vekt på at valutagevinster på gjeld av likviditetshensyn ikke skulle gjøres til gjenstand for beskatning før ved endelig realisasjon. Dette er et overordnet prinsipp for hele næringslivet.

Etter Rederiforbundets syn viser dette eksempelet at urealiserte valutasingninger per 31. desember 2004 er en like stor del av driften som realiserte poster, og kravet til symmetrisk behandling av valutagevinst på skip og skipsfinansiering gjør seg i like stor grad gjeldende også for urealiserte poster.

2.3 Den særlige økonomiske virkningen av stadig skiftende overgangsregler

Ser man på det totale resultatet for et lån som har vært berørt både av overgangsreglene som ble vedtatt i 1999 i forbindelse med overgang til skatteplikt, og som blir berørt av forslaget til de nye overgangsreglene ved overgang til en begrenset skatteplikt i 2005, blir konsekvensene svært tydelige. Stadig skiftende regelverk gir svært tilfeldige resultater.

De gjeldende reglene for skattlegging av valutasingninger gir allerede en skjevhet gjennom en kunstig fastsatt inngangsverdi på valutaposter ved overgangen til skatteplikt for valutasingninger i 2000. Denne fastsatte inngangsverdien gir, slik dollarkursen har utviklet seg, en negativ skatteeffekt i dag som ikke "avregnes" før ved en eventuell uttreden av ordningen. Denne effekten blir ytterligere forverret etter de foreslåtte reglene siden de urealiserte gevinstene per 31.12.2004 i sin helhet blir gjenstand for en tvungen skattlegging, mens et eventuelt senere valutatap på samme lån fra 1. januar 2005 er foreslått kun å komme til fradrag med den andelen som kan tilordnes finanskapitalen.

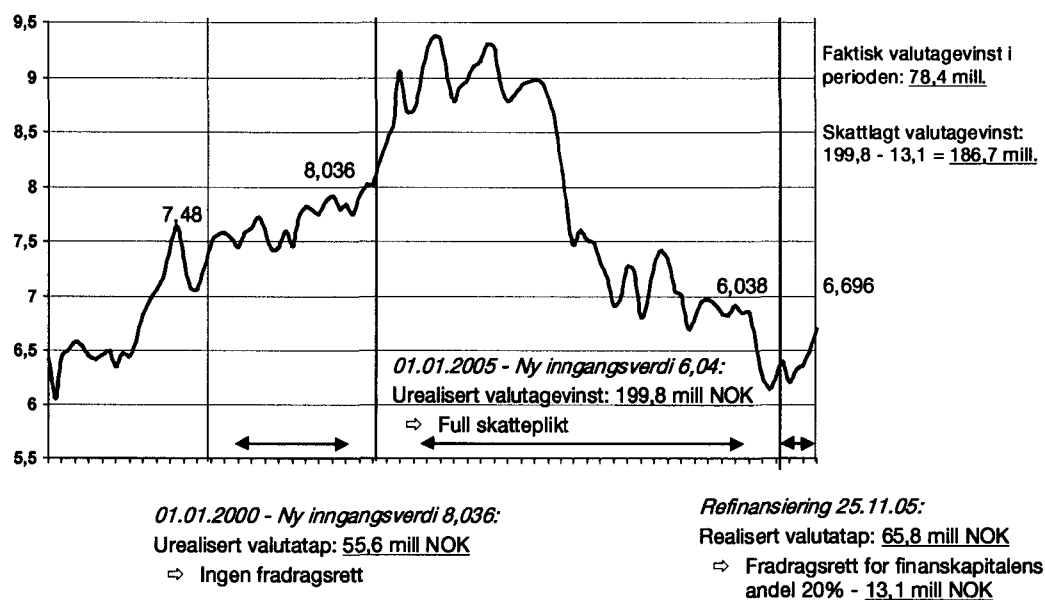
Dollarkursen har variert betydelig siden innføringen av tonnasjeskatteordningen i 1996. Eksempelet nedenfor viser tydelig hvilke skjevheter som oppstår for norske

rederier når regelverket for valutabeskatning ved flere anledninger endres uten at overgangsreglene er tilpasset den økonomiske virkeligheten norske rederier befinner seg i. Et lån på 100 millioner USD vil, dersom det ble trukket opp 1. januar 1998 og realisert 31. august 2005, ha en *faktisk valutagevinst på 78,4 millioner norske kroner.* Med departementets forslag til overgangsregler vil en *valutagevinst på 186,7 millioner kroner bli skattlagt løpende.*

Den reelle skatteeffekten vil ikke bli avregnet før ved uttreden av ordningen. Dette vil være en uakseptabel situasjon for rederier som har et uendelig langt tidsperspektiv på sin skipsfartsvirksomhet innenfor tonnasjeskatteordningen, og således ikke har til hensikt å tre ut av ordningen.

Eks: Lån 100 mill. USD

Opptrekk 01.01.98 kurs 7,48 - refinansieres 25.11.05 kurs 6,696

Frem til og med inntektsåret 1999 var valutagevinster og –tap verken skattepliktig eller fradragsberettiget. Fra og med inntektsåret 2000 ble variasjoner i valutakursen gitt skattemessig effekt, og lån og fordringer i utenlandsk valuta ble gitt ny inngangsværdi skattemessig på 8,036 kroner uavhengig av den faktiske opptrekkskursen.

Et lån i USD som ble tatt opp i 1. januar 1998 og som fortsatt står urealisert ved inngangen til 2005 vil, slik figuren ovenfor viser, ha en mindre urealisert gevinst som følge av kursutviklingen. Uavhengig av den faktiske urealiserte valutagevinsten i perioden, vil den skattemessige valutagevinsten være i en helt annen

størrelsesorden. Dette skyldes fastsettelsen av en kunstig høy inngangsverdi på 8,036 kroner som gir en kunstig høy urealisert valutagevinst.

Slik Finansdepartementet skisserer sitt opplegg, vil denne urealiserte gevinsten komme til beskatning i sin helhet, uten at det gis adgang til å motregne eventuelle valutatap som oppstår etter 1. januar 2005.

I dette eksempelet vil det på lånet ha vært et urealisert valutatap på 55,6 millioner kroner i perioden 1. januar 1998 til 1. januar 2000. På grunn av de overgangsregler som ble fastsatt i 2000 kommer dette tapet ikke til fradrag løpende. Det fastsettes i stedet en ny inngangsverdi som senere skattemessig beregning av valutagevinst og valutatap skal ta utgangspunkt i. I perioden 1. januar 2000 og til 31. desember 2004 vil lånet, med den kursutvikling som har vært, gi opphav til en urealisert valutagevinst på 199,8 millioner kroner. Med departementets forslag til overgangsregler kommer disse til beskatning i sin helhet over fem år – uavhengig av om den etterfølgende kursutviklingen skulle vise at denne kursgevinsten aldri blir realisert.

Igjen blir det satt nye inngangsverdier – denne gangen til kursverdien 31. desember 2004 - 6,04 kroner. Siden årsskiftet har kursutviklingen snudd. Når lånet realiseres 25. november er dollaren styrket og kursen er 6,696 kroner. Siden årsskiftet har det dermed oppstått et valutatap på 65,8 millioner kroner på lånet. Dette tapet kommer bare til fradrag for den delen som kan tilordnes finanskapitalens andel av totalkapitalen. Dersom rederiet har en finanskapital på 20 prosent – ordinært nivå – kommer kun 13,1 millioner til fradrag. Faktisk valutagevinst er på 78,4 millioner, mens en valutagevinst på 186,7 millioner blir skattlagt.

Det gir ingen mening at overgangsreglene tilknyttet regelendringene i 1999 og 2005 skal gi slike tilfeldige og tyngende effekter. De overgangsregler som utformes bør balansere de urimelige effekter som allerede har oppstått som følge av overgangsreglene som ble utformet i 1999.

3. Departementets forslag – skatterettslig vurdering

3.1 Brudd på prinsippet om at gevinster ikke beskattes før realisasjon

Den sentrale grunnregel i norsk skattelovgivning er at gevinst ikke anses innvunnet før det aktuelle skatteobjektet er solgt eller realisert på annen måte. Dette har blant annet kommet til uttrykk i de generelle gevinstbeskatningsbestemmelsene i skatteloven § 5-30 og §§ 9-1 flg, samt i flere spesialbestemmelser som for eksempel skatteloven §§ 10-30 flg (aksjer) og §§ 10-40 flg (deltakerandeler). Viktig i den foreliggende sammenheng er at det også reflekteres i skatteloven § 14-5 femte ledd om beskatning av langsiktige valutaposter.

Etter norsk skatterett er det således normalt ikke tilstrekkelig at det foreligger en potensiell gevinstmulighet – gevinsten må være endelig tilkommet skattyter før den

kan tas opp til beskatning. Denne løsningen er etter hva Rederiforbundet kjenner til også lagt til grunn i de fleste andre lands skattelovgivning.

Departementets forslag bryter imidlertid med prinsippet om at gevinster ikke skal beskattes før realisasjon, idet det medfører at en potensiell mulighet for valutagevinst pr. 1. januar 2005 skal anses som endelig innvunnet for skattemessige formål.

Forslaget til departementet er særlig uheldig fordi urealiserte valutagevinster per 1. januar 2005 i sin helhet vil være skattepliktige, samtidig som rederiselskapene – grunnet den nye fordelingsregelen i skatteloven § 8-15 annet ledd fjerde til sjette punktum – bare i begrenset grad vil kunne kreve tapsfradrag dersom valutakursen senere endrer seg med den følge at den beskattede gevinsten aldri blir realisert.

Videre er det etter Rederiforbundets syn ikke naturlig at departementet foreslår overgangsregler som skal gjelde for alle latente valutagevinster pr. 1. januar 2005. Rederiforbundet vil påpeke at den delen av valutapostene som relaterer seg til selskapets finansaktiva har vært og skal fortsatt være skattepliktig. Endringen av skatteloven § 8-15 annet ledd har altså ingen betydning for denne delen av valutapostene, dvs at beskatning fortsatt skal skje i medhold av portefølje- og reverseringsprinsippet i skatteloven § 14-5 femte ledd. Departementets forslag medfører således ikke bare en svært uheldig overgangsordning for den delen av valutapostene som omfattes av lovendringen, men har også som konsekvens at det skal foretas beskatning av latent gevinst på den delen av valutapostene som ikke berøres av de nye reglene. Etter Rederiforbundets vurdering er dette å gi uheldige overgangsregler en mer omfattende virkning enn hva lovendringen tilsier.

Rederiforbundet er ikke kjent med at det tidligere er gitt overgangsregler som innebærer at urealiserte gevinster skal anses innvunnet som følge av at skatte-reglene endres. Eksempelvis ble ikke skattyterne påtvunget beskatning av urealiserte gevinster ved innføringen av fritaksmetoden for aksjegevinster og -tap realisert etter 26. mars 2004, og det ble heller ikke vurdert som et mulig alternativ å pålegge inntektsføring av urealiserte gevinster, jf Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) punkt 6.5.11.2.

Prinsippet om at det ikke skal foretas gevinstbeskatning før realisasjon er blant annet tuftet på hensynet til skattyters likviditet og skatteevne. Dette hensynet stod også sentralt ved skattereformen i 1992 da det ble vurdert hvilket beskatningsprinsipp som skulle gjelde for langsiktige valutaposter. I Ot.prp. nr. 35 (1990-91) la departementet til grunn at valutasingninger på langsiktige fordringer og gjeldsposter ikke bør beskattes etter et markedsverdiprinsipp. Departementet foreslo i stedet at slike valutasingninger skal behandles etter portefølje- og reverseringsprinsippet. Som begrunnelse for valget av denne løsningen uttalte departementet:

”...Samlet sett sørger de to prinsippene [portefølje og reversering] for at ingen skattyter vil bli skattlagt for netto urealisert valutagevinst på fordringer

og gjeld sett under ett. Dermed oppstår ikke innvendinger knyttet til likviditetsbelastningen av skattlegging før realisering. Dessuten innebærer de to prinsippene at muligheter for fradrag for tap som ikke er reelle, blir færre ved at gevinster på valuta må tas til inntekt i like stor grad som tap føres til fradrag.”

Departementets forslag til overgangsregel i brevet av 26. august 2005, innebærer imidlertid at urealiserte valutaposter skal beskattes etter markedsverdien på postene per 1. januar 2005. Departementets forslag står dermed i strid med den uttalte begrunnelsen bak valget av portefølje- og reverseringsprinsippet i skatteloven § 14-5.

Som vist under punkt 2 ovenfor medfører den foreslåtte overgangsregelen nettopp den type likviditetsproblemer lovgiver ønsket å forhindre ved innføringen av portefølje- og reverseringsprinsippet.

3.2 Unødvendig opprettholdelse og forsterkning av skattemessig asymmetri

Betydningen av symmetri i valutabeskatningen ble blant annet fremhevet ved skattereformen i 1992. Aarbakke-utvalget uttalte i NOU 1990: 27 side 12 om beskatning av aksjer, obligasjoner, valuta og enkelte finansielle instrumenter følgende om behandlingen av valutasingninger på langsiktige gjeldsposter:

”...Gjeld i utenlandsk valuta fremstår som en kurssikring når den dekker en eiendel i samme valuta. Siden valutagevinst på den ene posten motsvares av valutatap på den andre, bør dette også reflekteres i den skattemessige behandlingen. Dette fordrer at kursendringer på gjelden periodiseres etter samme prinsipp som kursendringer på den eiendelen som den finansierer...”

Også departementet mente at en ulik tidfesting mellom valutakurssvingninger på gjeldsposter og eiendeler ville gi uheldige resultater, se Ot.prp. nr. 35 (1990-91) side 147. Departementet uttalte blant annet:

”...Det ville kunne føre til urimelige likviditetsbelastninger dersom urealiserte valutagevinster på gjeld må inntektsføres hvis kursen synker, samtidig som valutaverdier som for eksempel ligger i et skip ikke kommer tilsvarende til fradrag fortløpende. Dette gjelder særlig for bransjer som driver en utstrakt internasjonal virksomhet hvor fordringer og gjeld i valuta kan være langsiktige og svingningene i valutakursene store...”

Den asymmetrien som både Aarbakke-utvalget og departementet frarådet i forbindelse med 92-reformen har vært tilstede innenfor tonnasjeskatteordningen frem til og med inntektsåret 2004; Valutagevinster på kursendringer på gjeld til finansiering av skipsfartsvirksomheten har vært løpende skattepliktig, mens valutakursendringer på skip først har kommet til beskatning ved utdeling eller

uttrede fra ordningen. Det er dette som nå er søkt avhjulpet ved de nye valutabeskatningsreglene som er inntatt i skatteloven § 8-15 annet ledd.

Departementets forslag til overgangsregel innebærer imidlertid en unødvendig opprettholdelse og i tillegg en midlertidig forsterkning av asymmetrien i beskatningen av valutaposter innenfor rederiskatteordningen. Med departementets forslag vil latente valutagevinster pr 1. januar 2005 bli beskattet *før* de realiseres, dvs på et enda tidligere tidspunkt enn hva som hadde vært tilfelle dersom skatteloven § 8-15 annet ledd ikke hadde blitt endret. Etter Rederiforbundets vurdering vil departementets forslag til overgangsregler bidra til å undergrave formålet med de nye valutabeskatningsreglene i skatteloven § 8-15 annet ledd.

3.3 Intensjonen bak endringen av valutabeskatningsreglene – departementets forutsetning om provenynøytralitet

De nye valutabeskatningsreglene synes å være innført under forutsetning av overgangsregler som sikrer provenynøytralitet sammenlignet med situasjonen dersom det ikke hadde blitt gjennomført noen lovendring, jf Ot.prp. nr 1 (2004-05) punkt 15.6 og Ot.prp. nr 92 (2004-05) punkt 12. I høringsnotatet er det antatt at departementets forslag innebærer slik provenynøytralitet.

Rederiforbundet kan imidlertid ikke se at forslaget til overgangsregel er provenynøytralt. Det må tvert imot forventes å medføre en skatteskjerpelse for rederiselskapene.

I denne forbindelse vil Rederiforbundet vise til at det over tid må forventes at valutagevinster og –tap oppveier hverandre. Dette har også departementet lagt til grunn i høringsbrevet, hvorfra hitsettes:

”Ved regelendringen la man forventningsmessig til grunn at svingninger i valutakurser etter 1. januar 2005 over tid ville føre til at rederienes fremtidige valutagevinster ville oppveies av tap. At man da åpner for å kun skattlegge/fradragsføre en andel av disse svingningene, i stedet for hele, vil derfor forventningsmessig ikke ha provenykonsekvenser.”

Som påpekt i punkt 2 har de fleste rederiselskapene betydelig netto urealisert gevinst på sine valutaposter pr. 1. januar 2005. Basert på ovenstående må det forventes at disse latente gevinstene ikke er endelige. I tilfeller der kursutviklingen reverseres vil det ikke være noen endelig og innvunnet gevinst som skal skattlegges. Dette tilsier at departementets forslag til overgangsregler ikke oppfyller forutsetningen om provenynøytralitet i forhold til en fortsatt videreføring av det gjeldende regelverk.

Rederiforbundet vil videre påpeke at departementets forutsetning om provenynøytralitet ikke holder selv om det forutsetningsvis legges til grunn at de latente valutagevinstene pr. 1. januar 2005 ikke vil bli eliminert av senere kursendringer.

Årsaken er at det ikke er riktig å legge til grunn at gevinstene ville kommet til beskatning over en 5-årsperiode dersom skatteloven § 8-15 annet ledd hadde blitt videreført uten endring. Rederiselskapene har normalt finansiert sin virksomhet med lån som har langt lengre løpetid og avdragsprofil. Normal avdragsprofil på lån til finansiering av skip ligger på mellom 15-20 år. Det er denne avdragsprofilen som er førende for den faktiske realisasjonen av urealiserte valutagevinster.

Da departementet i Ot.prp. nr. 92 (2004-05) skisserte overgangsregler som innebærer at urealiserte valutaposter pr. 1. januar 2005 tas til inntekt over et visst antall år, ble dette presentert for Stortinget som et provenynøytralt forslag. Som det fremgår av det ovenstående, jf. også punkt 2, medfører dette ikke riktighet.

Slik Rederiforbundet ser det, vil innføring av departementets forslag til overgangsregler være direkte i strid med de politiske forutsetninger om provenynøytralitet.

4 Rederiforbundets forslag til overgangsordning

4.1 Innledning

Som det fremgår ovenfor, bryter departementets forslag til overgangsregler med flere grunnleggende prinsipper for gevinstbeskatning, og det strider mot intensjonen bak de nye valutabeskatningsreglene i skatteloven § 8-15 annet ledd, herunder departementets forutsetning om provenynøytralitet.

For å ivareta disse hensynene foreslår Rederiforbundet en overgangsordning som medfører at valutaposter som realiseres etter ikrafttredelsen av de nye reglene og som knytter seg til selskapets skipsfartsvirksomhet (realaktiva), tas til beskatning ved utdeling eller uttreden, på tilsvarende måte som andre inntektsposter med tilknytning til skipsfartsvirksomheten.

4.2 Beskatning ved utdeling eller uttreden

Rederiforbundet foreslår en overgangsordning tuftet på det generelle prinsippet om at inntekter knyttet til skipsfartsvirksomheten skal være fritatt fra beskatning så lenge de beholdes innenfor rederiskatteordningen.

Rederiforbundets forslag innebærer at valutaposter som realiseres etter at de nye valutabeskatningsreglene trådte i kraft den 1. januar 2005, og som knytter seg til rederiselskapets skipsfartsvirksomhet, ikke skal medregnes til selskapets skattepliktige finansinntekt eller blir gjenstand for løpende beskatning på annen måte. Dette gjelder også for den del av valutagevinsten som stammer fra perioden før 1. januar 2005.

På den annen side vil valutaposter realisert før 1. januar 2005 være gjenstand for løpende beskatning. Dette gjelder uten hensyn til om valutaposten hadde

tilknytning til selskapets skipsfartsvirksomhet eller ikke, noe som samsvarer med reglene som gjaldt den gang.

Forslaget medfører at valutaposter som var tilknyttet skipsfartsvirksomheten og urealisert pr 1. januar 2005, kan komme til beskatning på en av følgende to måter:

- Valutapostene gir grunnlag for inntekter som deles ut som utbytte til aksjonær utenfor ordningen. Beskatning vil da skje i medhold av reglene i skatteloven § 8-15 femte ledd.
- Ubeskattede valutaposter vil uansett komme til beskatning på det tidspunktet selskapet trer ut av ordningen, jf skatteloven § 8-17 annet ledd.

En ordning som skissert ovenfor er i samsvar med begrunnelsen for de nye reglene for valutabeskatning innenfor rederiskatteordningen om skattemessig likebehandling av valutasvingninger.

Rederiforbundets forslag til overgangsordning hindrer at det kan bli lagt skatt på valutagevinster som kanskje aldri vil bli innvunnet, fordi det etter skatteleggingen skjer en kursendring som "spiser opp" opp den latente gevinsten. Forslaget er også i samsvar med den løsning som ble lagt til grunn da fritaksmetoden ble innført med virkning for aksjegevinster og –tap realisert fra og med 26. mars 2004, jf punkt 3.1.

Rederiforbundet har merket seg at departementet i høringsnotatet hevder at Stortinget ved vedtakelsen av de nye valutabeskatningsreglene forutsatte beskatning av urealiserte valutaposter, jf. følgende sitat fra høringsbrevet:

"En overgangsregel som foreslått innebærer at urealisert gevinst eller tap per 1. januar 2005 på valutaposter vil bli skattepliktig eller fradragsberettiget i sin helhet og sikrer dermed den behandling av valutagevinster og –tap som forutsatt av Stortinget ved vedtakelsen av de nye reglene om beskatning av valutasvingninger ved lov 10. desember 2004 nr. 77."

Vi kan ikke se at departementet har grunnlag for sin oppfatning om hva som var Stortingets forutsetninger da loven ble vedtatt. I Ot.prp. nr. 1 (2004-05) punkt 15.4 ble det uttalt at overgangsreglene burde sikre at "valutasvingninger på fordringer og gjeld i utenlandsk valuta er skattepliktige/fradragsberettigede fram til 1. januar 2005." Etter Rederiforbundets vurdering er det naturlig å tolke denne uttalelsen i lys av det generelle prinsippet om at gevinster ikke beskattes før de har aktualisert seg, og ikke med større beløp en den fordel som faktisk tilfaller skattyter. Vi vil anta at også Stortinget la denne forståelse til grunn da lovendringen ble vedtatt, hvilket ivaretas ved Rederiforbundets forslag til overgangsordning.

Forslaget til Rederiforbundet sikrer en rimelig skattemessig behandling av selskaper som har vært innenfor tonnasjeskatteordningen fra den ble opprettet.

Dette må ses i sammenheng med effekten av stadig skiftende overgangsregler, jf. avsnitt 2.2.

Til tross for kursutviklingen av USD gjennom de senere år, kan det forekomme rederiselskap med netto latent tap på langsiktige valutaposter pr 1. januar 2005. Dette kan gjelde dersom det er tatt opp lån i annen valuta, noe som ikke er særlig utbredt. Det følger da av portefølje- og reverseringsprinsippet i skatteloven § 14-5 femte ledd at rederiselskapet kan ha fått løpende fradrag for det latente tapet, herunder for den del som knytter seg til skipsfartsvirksomheten. Rederiforbundet legger som utgangspunkt til grunn at det ikke er behov for å korrigere for denne fradragsføringen som ledd i overgangsordningen. Bakgrunnen er at det fradragsførte beløpet har kommet til fradrag på selskapets konto for beskattet inntekt, med den følge at grunnlaget for skattefrie utdelinger er redusert, mens skattegrunnlaget ved uttreten har økt.

Rederiforbundets forslag til overgangsordning er praktisk og svært lett å forholde seg til, både for likningsmyndighetene og selskapene. Forslaget medfører at omvurderingskontoen videreføres på vanlig måte for 2005 og senere inntektsår, jf. sfin §§ 14-5-20 flg., men slik at årlig endring på kontoen bare tas til inntekt eller fradragsføres i den grad endringen knytter seg til balanseførte finansposter. Tilsvarende skal valutagevinst- eller tap som realiseres fra og med inntektsåret 2005, inntekts- eller fradragsføres med en andel som svarer til forholdet mellom selskapets finanskapital og totalkapital. Dette gjelder uavhengig av om postene har oppstått før eller etter 1. januar 2005.

Med hilsen
NORGES REDERIFORBUND

Arvid Gusland

Kopi: Statsministerens kontor
Nærings- og handelsdepartementet